Wenzu jsib lil Luċija f'Lazzarett

Il-Tieni Taqsima

(*Qabbel mal-għadd ta' Marzu 1941*)

WENZU f'dal-waqt kien sejjer bil-ġirja lejn il-qasam tat-twajjeb patri Kristofru. Bi ftit taħbil tal-moħħ, mhux mingħajr ma' kellu jarġa' jagħmel xi biċċa trieq, fl-aħħar seħħlu jasal. Sab il-għarix; lilu ma sabux hemm; imma jħuf u jgħarrex ma l-inħawi lemħu f'għarix, fejn milwi tnejn b'wiċċu bil-kemm mhux mal-qiegħa ta' l-art kien qed ifarraġ wieħed li kienet ħierġa ruħu. Waqaf hemm, jistenna bla ma jitniffes. Wara ftit rah jagħlaqlu għajnejh lil dak l-imsejken, imbagħad jinżel għar-rkobbtejh, jitlob għal ħin wieħed u jarġa' jqum. Hawn Wenzu tqanqal mnejn kien u baqa' sejjer lejh.

"Oh!" qal il-patri, kif rah ġej; "x'għamilna?"

"Hemm qiegħda: sibtha!"

"Kif inhi?"

"Imfejqa, jew għallanqas imqajma."

"F'ħajjetalla"

"Imma..." qal Wenzu, kif qorob lejh li kien jista' jkellmu minn taħt il-lsien: "hemm taħbila oħra."

"X'inqala'?"

"Irrid ingħid li... Inti tafu kemm hi tifla sewwa dik l-imsejkna ta' xebba, imma minn daqqiet daqsxejn ta' fehimtha. Wara daqshekk wegħdiet, wara dak kollu li taf bih int ukoll, issa tgħid li ma tistax tiżżewwiġni, għax tgħid, fejn naf jien? li, dak il-lejl tal-biża', saħħnet rasha, u, kif igħidu, wegħdet lilha n-nfisha lill-Madonna. Ħwejjeġ bla qofol, mhux tassew? Ħwejjeġ tajba, min għandu d-deheb u għaliex jagħmilhom, imma għalina nies lura, li ma nafux kif għandhom isiru... hux tabilħaqq li ma jgħoddu xejn?"

"Għidli: hi bogħod wisq minn hawn?"

"Oh le: ftit meddiet ta' riġel 'l hemm mill-knisja."

"Stenna hawn għal ftit wieħed," qal il-patri: "imbagħad immorru flimkien,"

"Jiġifieri li inti s'er iġġagħalha tifhem..."

"Ma naf xejn, ibni; jeħtieġ li nisma' lilha."

"Fhimt;" qal Wenzu, u qagħad b'għajnejh imsammrin ma' l-art u b'idejh marbuta fuq sidru jtalla' u jniżżel, għax

kien baqa' kif kien, la jaf hekk u lanqas hekk. Il-patri talab lill-patri Vitor biex jilħaqlu dmiru, imbagħad dar fuq Wenzu u qallu: "Issa wassalni int."

U bla kliem ieħor, telqu għal ħdejha.

Is sema kien baqa' sejjer dejjem aktar jiddallam u kien q'ed iħabbar issa li ma kenitx tista' tonqos u ma ddumx il-burraxka. Il-leħħ tal-beraq waħda f'waħda kien jikser id-dalma li kienet kotrot, u jdawwal f'daqqa l-bjut twal daqshiex u l-ħnejjiet tal-loġoġ, il-koppla tal-knisja, il-quċċati baxxi tal-għarejjex; u r-ragħad ifaqqa' b'ħoss ta' f'daqqa kien jinfirex jidwi minn naħa għal oħra tas-sema. Kien miexi quddiem iż-żagħżugħ, ħsiebu fit-trieq, m'għandux sabar li jasal, u jnaqqas mill-mixi, biex iqisu malħila ta' sieħbu; li għajjien mill-ħidma ta' tbatija, magħdur bil-mard, mgħakkes bis-sħana, kien miexi bit-tbatija, jarfa' kull ftit lejn is-sema wiċċu mixrub, bħalkieku jfittex biex jieħu n-nifs aħjar.

Wenzu, hekk kif lemaħ il-għarix, waqaf, dar lura u qal b'leħen imriegħed: "hawn qiegħda."

Jidħlu..."Hawn huma!" tgħajjat il-mara, li kienet fuq daqsxejn ta' sodda. Luċija ddur, tqum bilġri, tmur fuq ix-xiħ, tgħajjat: "Lil min q'ed nilmaħ! Ara patri Kristofru!"

"X'aħbarek, Luċija! Minn kemm hemm ħelsek Alla! M'għandux jibdielek li ttamajt dejjem Fih."

"Hekk iva! Imma int? Jaħasra, kif tbiddilt! Kif int? għidli kif int?"

"Kif Alla jrid, u kif, għall-ħniena tiegħu, irrid jien ukoll," wieġeb b'wiċċ ħiemed il-patri. U, wara li ġibidha fil-ġenb, qalilha: "isma': jien ma nistax niddawwar hawn ħlief għal ftit wieħed. Inti mhejjija tiftaħ qalbek miegħi, bħad-drabi l-oħra?"

"Kif mela m'intix int dejjem il-missier tiegħi?"

"Binti, mela, x'inhi dil-wegħda li qalli biha Wenzu?"

"Wegħda li għamilt lill-Madonna...,f'waqt li kont imdejqa ħafna!...li ma nižżewwiġx."

"Miskina! Imma f'dak il-ħin ma ħsibtx li kont marbuta bil-kelma li kont tajt?"

"Billi kien għal Alla u l-Madonna!... ma ħsibtx f'dan."

"Alla, binti, jilqa' u jgħożż dak li nbatu għalih u nagħtuh, meta minn ħwejjiġna. Il-qalb li Hu jrid, ir-rieda; imma int ma stajtx toffrilu r-rieda ta' ħaddieħor, li miegħu kont qabel intrabat."

"Għamilt ħażin?"

"Le, miskina; la taħsibx f'dan : mhux biss imma jien nemmen li l-Verġni mqaddsa laqgħet u għażżet il-ħsieb ta' qalbek miġugħa u offrietu lil Alla għalik. Imma, għidli, int qatt ma kont tħaddidt ma' ħadd fuq dil-biċċa biex jagħtik id-dawl ?"

"Jien ma kontx nifhem li għamilt xi ħaġa ħażina li kelli nqerra: u dak il-ftit ta' ġid li wieħed jista' jagħmel nafuh, m'għandux imur ixandru."

"M'għandek ebda ħaġ'oħra li ma tħallikx iżżomm il-wegħda li għamilt lil Wenzu?"

"Fuq hekk... jien... x'jista' jkolli ? Ma nistax tabilħaqq ngħid..." wieġbet Luċija tlaqlaq, li kien juri kollox barra milli hi kienet bejn ħaltejn fil-ħsieb tagħha; u wiċċha, li kien għadu bla lewn bil-marda, far f'daqqa waħda bl-aqwa ħmura.

"Temmen int," raġa' qabad igħid ix-xwejjaħ, jitfa' fil-waqt għajnejh lejn l-art, "li Alla ta lill-Knisja tiegħu s-setgħa li taħfer jew le, kif ikun jaqbel l-aħjar għal ġid aqwa d-djun u d-dmirijiet li l-bnedmin kienu setgħu għamlu Miegħu."

"Ngħid nemmnux."

"Issa għandek taf li aħna, li konna maħturin biex nieħdu ħsieb ir-ruħ tan-nies t'hawn, għandna, għal dawk kollha li jduru lejna, setgħat l-aktar kbar tal-knisja; u li, fuqhekk, jien nista', meta int titlobhuli, inħollok mid-dmir, hu xinhu, li stajt intrabat bih imħabba f'dil-wegħda."

"Imma mhux dnub li tarġa' lura, jisgħob bik minn wegħda li tkun għamilt lill-Madonna ? Jien dak il-waqt għamiltha minn qiegħ qalbi..." qalet Luċija, f'taħwida qalila ta' ruħha, maħbuta minn tama, li jeħtieġ ngħidu, ma kenitx mistennija, u minn qawmien min-naħa l-oħra ta' biża' qawwi mwettaq mill-ħsebijiet kollha li, minn bosta żmien, fuqhom kienet medhija ruħha.

"Dnub, binti?" qal il-patri : "dnub talli ddur lejn il-Knisja, u titlob lil min jagħmel għaliha biex jinqeda bis-setgħa li kellu minn għandha, u li hi kellha minn għand Alla? Jien rajt kif intom it-tnejn kontu mwassla biex ingħaqadtu; u, ngħidlek, bla taqtiq xejn, li, jekk qatt deherli li tnejn kien m'nAlla li ngħaqdu kontu intom: issa ma narax il-għala Alla għandu jifridkom. U mbierku li tani, għad li hekk li xejn ma jistħoqqli, is-setgħa li nitkellem f'ismu u nroddlok kelmtek. U jekk titlobni biex naqtagħha li inti maħlula minn dil-wegħda, jien ma noqgħodx naħsibha darbtejn biex nagħmlu; imma wkoll nixtieq li titlobhuli?"

"La darba hu hekk!... la int tgħid hekk!... nitolbu;" qalet Luċija, b'wiċċ mhux aktar imħawwad barra minn b'mistħija.

Il patri sejjaħ b'għemża liż-żagħżugħ, li kien qiegħed f'rokna l-aktar imwarrba jħares (la darba ma satax jagħmel ieħor) għajnejh imsammrin fit-taħdita, li kellu magħha x'jaqsam ħafna; u, meta dak wasal ħdejh, qal, b'leħen ogħla, lil Luċija: "bis-setgħa li għandi mill-Knisja naqtgħek maħlula mill-wegħda tax-xbubija bl'inħassar f'daqqa waħda dak li sata' kien hemm bla ħsieb u neħilsek minn kull dmir li b'hekk stajt intrabat bih."

Inħalli lill-qarrej jaħseb kif daqq f'widnejn Wenzu kliem bħal dan. Iżża ħajr, bil-ħrara ta' għajnejh lil dak li kien lissnu; u dlonk fittex, imma għalxejn, li jiltaqa' ma' dawk ta' Luċija.

"Arġa', bla biża' u moħħok mistrieħ, għall-fehmiet ta' darba," għadda 'l quddiem igħid il-kabuċċin: "itlob mil'-ġdid lill-Mulej il-grazzi li kont titolbu, li tkun mara qaddisa; u qawwi qalbek li jagħtihomlok u bil-bosta aktar wara daqshekk hemm. U int," qal, idur fuq Wenzu, "ftakar, ibni, li, jekk il-Knisja qiegħda troddlok dis-sieħba, mhix tagħmlu biex iġġiblek xi faraġ li jdub maż-żmien, milli tagħti d-dinja, li mqar, li sata' jkun, kien sħiħ u mingħajr taħlit ta' ebda għali, għandu jintemm f'ħasra kbira, fil-waqt li tħallik; imma tagħmlu biex tqabbadkom littnejn it-trieq tal-hena li ma tintemm qatt. Ħobbu lil xulxin bħala sħab fi vjaġġ, b'dal-ħsieb quddiemkom li għad ikollkom tħallu lil xulxin, u bit-tama li tarġgħu tiltaqgħu għal dejjem, iżżu ħajr lis-sema li wassalkom sa hawn, mhux b'ferħ ta' għors, li jgħaddi, imma b'taħbit u tbatijiet, biex iħejjikom għal ferħ miġbur u ħiemed. Jekk Alla jagħtikom it-tfal, għajnkom li trabbuhom Għalih, li tnisslu fihom l-imħabba Tiegħu u tal-bnedmin kollha; u hekk tmexxuhom tajjeb fil-bqija l-oħra kollha. Luċija! qallek," juri b'għajnejh lil Wenzu, "lil min ra hawnhekk?"

"Patri, iva qalli!"

"Inti itlob għalih! U la tgħejjiex. U għalija wkoll itlob!... Wliedi! irrid li jkollkom tifkira ta' dal-patri fqir..." U hawn talla' miċ-ċirniena kaxxetta ta' njam ta' l-oħxon, imma maħduma bit-torn u mogħtija l-lostru b'xi rqim minn tal-patrijiet kabuċċini u għadda 'l quddiem igħid: "u hawn ġew jinsab il-fdal ta' dak il-ħobż... ta' l-ewwel ħobż li mort nittallab; dak il-ħobż li smajtu min igħid fuqu. Inħallih lilkom: arfgħuh; uruh lil uliedkom. Għad

isibu ruħhom f'dinja ħażina u fi żmenijiet ħżiena, b'wiċċhom ma' nies kburin u nies nebbiexa: għidulhom li jaħfru dejjem u dejjem! kollox u kollox! u li jitolbu, huma wkoll, għal dan l-imsejken ta' patri!"

U newwel il-kaxxetta lil Luċija, li laqgħetha bil-qima, kif kien jagħmel wieħed għal xi relikwa. Imbagħad, b'leħen aktar hieni raġa' beda jgħid: "Issa għidli; għandek f'Milan min jaqbeż għalik? Fejn beħsiebek tmur tingabar, kif toħroġ minn hawn?"

"Dis-sinjura ta' qalb tajba qiegħda tagħmel miegħi f'dal-waqt ta' omm; aħna t-tnejn noħorġu minn hawn flimkien, u mbagħad hi taħseb għal kollox."

"Alla jħallsek," qal il-patri, jersaq fil-waqt lejn is-sodda ċkejkna tagħha.

"Nżżik ħajr jien wkoll," qalet l-armla, "talli farraġt lil dawn imsejknin żewġt erwieħ; għalkemm jien kont qtajt li nżommha għal dejjem miegħi lill-maħbuba Luċija. Imma ma nerħihiex għalissa; inwassalha sar-raħal tagħha, nagħtiha f idejn ommha; u," żiedet qalet minn taħt il-lsien, "irrid nagħmlilha jien il ġhież. Għandi ġid iżżejjed; u minn dawk li kellhom jistgħalluh flimkien miegħi, m'għandi lil ħadd iżjed!"

"B'hekk," wieġeb il-patri, "inti tista' tagħmel sagrifiċċju kbir lil Alla u ġid lil għajrek. Ma noqgħodx inraħħamlek għal dix-xbejba; q'ed nara li qisha bintek; m'hemmx ħlief ta' min ifaħħar lil Alla, li jaf juri ruħu ta' missier ukoll waqt li jsawwat, u li, bli laqqagħkom flimkien ta għelm hekk ċar ta' mħabba lil waħda u lill-oħra. Issa," raġa' mbagħad qabad igħid, idur fil-ħin lejn Wenzu u jaqbdu minn idu l-waħda: "aħna t-tnejn m'għandniex aktar x'nagħmlu hawn u qgħadna wkoll iżżejjed. Nitilqu."

"Patri!" qalet Luċija: "għad narġa' narak? Jien imfejqa, jien li ma jien ta' ebda ġid f'did-dinja: u int!..."

"Ili bosta żmien," wieġeb b'leħen għaqli u ħelu x-xwejjaħ, "nitlob lil Alla grazzja, u kbira bil-bosta: li ntemm ħajti f'waqt li jien naqdi d-dmirijiet tiegħi ma' għajri. Jekk Hu jogħġbu jagħtihieli issa, neħtieġ li dawk kollha li għandhom ħniena minni, igħinuni nżżih ħajr. Isa, għid lil Wenzu xi tridu jaqdik ma' ommok."

"Għidilha dak li rajt," qalet Luċija lill-għarus: "li sibt hawn omm oħra: li niġi ma' din mill-aktar fis li nista', u li nittama li nsibha qawwija u sħiħa."

"Jekk teħtieġ xi flus" qal Wenzu, "jien għandi fuqi dawk kollha li inti kont bgħattli."

"Le, le," qatgħetlu kliemu l-armla: "għandi jien u ż-żejjed wkoll."

"Immorru," tenna l-patri.

"Narġgħu naraw lil xulxin, Luċija! u inti wkoll, mela, o sinjura ta' qalb tajba," qal Wenzu, ma jsibx il-kliem biex ifisser dak li kien q'ed iħoss.

"Min jaf Alla għadx jagħtina l-grazzja li narġgħu niltaqgħu lkoll!" qalet Luċija b'leħen ogħla.

"Alla magħkom dejjem u jberikkom," qal patri Kristofru liż-żewġ nisa, u ħareġ ma' Wenzu mill-għarix.

Kien jonqos ftit ħalli jidlam u s-sema kien jidher q'ed dejjem aktar joqrob biex jagħmel tiegħu. Il-kabuċċin urih qalbu liż-żagħżugħ li kien irid jilqgħu għal dak il-lejl fil-għarix tiegħu. "Miegħek ma nkunx nista' noqgħod," u żied qallu: "imma jkollok fejn tistkenn."

Imma Wenzu kellu ġenn biex jitlaq: u ma kellu xejn x'jiġbdu biex jiddawwar aktar fit-tul f'imkien bħal dak, meta ma kienx jista' jinqeda b'hekk biex jara lil Luċija, u ma kienx lanqas jista' joqgħod mal-patri hekk twajjeb. Għal dak li hu ħin u sema, lejl u nhar, xemx u xita, riħ fuq u riħ isfel, tista' tgħid, kien wieħed għalih dak il-waqt. Iżża ħajr mela lill-patri, igħidlu fil-ħin li jrid imur mill-aktar fis li kien jista' jkun biex ifittex lil Njeża.

Meta waslu fuq it-trieq li kienet taqsam min-nofs, il-patri għafaslu idu u qallu: "Jalla! ssibha lil dik il-mara sewwa ta' Njeża, sellili għaliha; u lilha, u lil dawk kollha li baqgħu hawn għadhom jiftakru fi fra Kristofru; għidilhom biex jitolbu għalih. Alla miegħek u jxerred fuqek dejjem il-barka tiegħu."

"Oh għażiż patri!... narġgħu naraw lil xulxin? narġgħu niltaqgħu?"

"Hemm fuq, għandi tama." U b'dawn il-kelmiet infired minn Wenzu, li, wara li kien waqaf hemm iħares lejh sa kemm ma tilfux minn taħt għajnejh, ħa bil-għaġla għall-bieb, jagħti fil-waqt lejn il-lemin u x-xellug l-aħħar ħarsa ta' ħasra għal dak il-lok ta' niket. Kien hemm ġeġwiġija aqwa minn drabi oħra, ġiri ta' nies li jġorru 'l meħudin bil-pesta, ġarr ta' ħwejjeġ, tiswija tat-tined tal-għarejjex, tkaxkir ta' morda li kienu għoddhom fiequ lejn dawn u lejn il-loġoġ biex jistkennu mid-dagħbien li kien fil-qrib.

DUN PAWL.